

Venäjä

IMF odottaa Venäjän kasvun pysyvän vaatimattomana lähivuosina, Kiinan kasvu hidastuu. Uudessa World Economic Outlook -raportissaan Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) ennustaa maailmantalouden kasvavan tänä ja ensi vuonna 3,7 %. Molempien vuosien kasvuarviota on laskettu 0,2 prosenttiyksikköä.

IMF arvioi Venäjän kasvun pysyvän lähivuodet hieman alle kahdessa prosentissa. Kasvun hienoista kiihtymistä tästä vuodesta selittävät korkeampi öljyn hinta ja elvyttävämpi finanssipolitiikka. Pidemmällä aikavälillä järjestö kuitenkin odottaa Venäjän kasvuvauhdin hidastuvan noin 1,2 prosenttiin. Se ennustaa toisen öljyntuottajamaan, Kazakstanin, talouskasvun olevan selvästi Venäjää nopeampaa lähivuosina.

Venäjän keskuspankin perussennusteessa talouskasvu alkaa vuonna 2020 kiihtyä rakenteellisten uudistusten ja julkisten menojen uudelleen suuntautumisen takia. Keskuspankin perussennusteessa öljyn hinta laskee vuoteen 2020 mennessä 55 dollariin tynnyriltä, joten kasvu kiihtyy öljyn hinnan laskusta huolimatta. Kasvun hienoisesta kiihtymisestä odotetaan jatkuvan vielä vuonna 2021.

IMF ennustaa Kiinan talouskasvun hidastuvan ensi vuonna tähän vuoteen verrattuna, ja Aasian kehitys pankin (ADB) syyskuun ennuste on tässä suhteessa hyvin samankaltainen. Sekä IMF että ADB ennustavat Intian talouskasvun kiihtyvän tästä vuodesta. Maan arvioidaan olevan nopeimmin kasvava G20-maa lähivuosina.

BKT:n kasvuennusteita 2018–2020, %

		2018	2019	2020
Venäjä	IMF (10/18)	1,7	1,8	1,8
	BOFIT (10/18)	1,8	1,6	1,5
	Venäjän keskuspankki (9/18)	1,5–2,0	1,2–1,7	1,8–2,3
Kiina	IMF (10/18)	6,6	6,2	6,2
	BOFIT (10/18)	6,5	5,5	5
	ADB (9/18)	6,6	6,3	
Intia	IMF (10/18)	7,3	7,4	7,7
	ADB (9/18)	7,3	7,6	
Ukraina	IMF (10/18)	3,5	2,7	3,0
	Ukrainan keskuspankki (7/18)	3,4	2,5	2,9
Kazakstan	IMF (10/18)	3,7	3,1	3,2
	ADB (9/18)	2,5	4,0	

Lähteet: IMF, ADB, BOFIT, Venäjän ja Ukrainan keskuspankit

Venäjän tuonnin kasvu pysähtyi ja pääomavirta ulkomaille kasvoi. Maksutaseen ennakkotietojen mukaan Venäjän tavara- ja palveluviennin arvo kasvoi heinä-syyskuussa lähemmäs 30 % vuotta aiemmasta. Vientituloja kasvatti lähinnä öljyn hinnan nousu. Tavara- ja palvelutuonnin menojen vuosikasvu sen sijaan pysähtyi heinä-syyskuussa ja tammi-syyskuun kasvu jäi viiteen prosenttiin.

Ulkomaankaupan suuri ylijäämä selittyy tavanomaiseen tapaan tavarakaupan ylijäämällä. Palvelukaupan taseen alijäämä oli sama kuin vuotta aiemmin. Vaihtotase oli vahvasti ylijäämäinen, ja tammi-syyskuussa sitä kertyi 76 mrd. dollaria. Neljän viimeisen vuosineljänneksen ylijäämä oli noin 5,5 % BKT:stä.

Yksityistä pääomaa virtasi heinä-syyskuussa nettomääräisesti ulkomaille arviolta 19 mrd. dollaria, mikä kasvatti tammi-syyskuun ulosvirtauksen 32 mrd. dollariin (vuosina 2016–17 virta oli koko vuoden osalta keskimäärin hieman yli 20 mrd. dollaria). Suoria sijoituksia ulkomailta yritys sektorille (pl. pankit) tuli tammi-syyskuussa poikkeuksellisen vähän, vain 2,4 mrd. dollaria. Venäläisten yritysten ulkomaille tekemien suorien sijoitusten arvo oli 17 mrd. dollaria, mikä on suunnilleen yhtä paljon kuin edellisinä vuosina. Pankkien ulkomainen velka on vähentynyt tänä vuonna edelleen hieman nopeammin kuin yritysten velka. Vuoden puolivälissä venäläisten pankkien ulkomainen velka oli 95 mrd. dollaria. Viimeksi niillä on ollut näin vähän velkaa vuonna 2006.

Jalkapallon maailmanmestaruuskisat paisuttivat Venäjän matkailuvientiä kesällä. Kesäkaudella eli huhti-syyskuussa ulkomaalaiset käyttivät venäläisiin matkailupalveluihin 8 miljardia dollaria eli 45 % enemmän kuin viime kesänä. Dollareissa mitattuna matkailuvienti on muutenkin palautunut vuoden 2015 pohjan jälkeen 15 % vuodessa.

Turistimäärätilastoissa MM-kisat näkyvät lähinnä matkailijoiden lähtömaiden osuuksien muuttumisena: kauempana tulevien osuus kasvoi ja lähempää tulevien pieneni. Alkukesän turistimäärät vastaavat viime kesäkautta, jolloin Venäjälle tehtiin 15 miljoonaa turistimatkaa. Talvikaudella eli loka-maaliskuussa ulkomaalaiset tekivät 10 miljoonaa turistimatkaa Venäjälle ja käyttivät 4 miljardia dollaria. Venäjälle suuntautuvan talvimatkailun trendi on ollut laskeva.

Kesäkaudella venäläiset käyttivät ulkomaisiin matkailupalveluihin 21 miljardia dollaria eli 11 % enemmän kuin viime vuonna. Alkukesällä venäläiset tekivät 7 % enemmän matkoja kuin viime vuonna alkukesällä. Viime vuonna koko kesäkaudella matkoja tehtiin 24 miljoonaa. Kesämatkat ovat perinteisesti suuntautuneet etenkin Mustanmeren ja itäisen Välimeren rannoille. Viidesosa kesämatkoista on alkukesällä suuntautunut Turkkiin. Egyptikin oli aiemmin hyvin suosittu kohde, mutta venäläisiä kuljettaneen matkustajakoneen pudottua Siinailta vuonna 2015 Venäjä esti lennot Egyptiin. Lentokielto purettiin tänä keväänä, mutta tilauslennot eivät vielä kesällä käynnistyneet.

Talvikaudella venäläiset tekivät 16 miljoonaa matkaa eli 15 % enemmän kuin edellisenä talvena ja käyttivät 14 miljardia dollaria eli 30 % enemmän kuin edellisenä talvena. Alkuvan talven matkailuinto riippuu paljon ruflan arvon ja siten venäläisten kansainvälisen ostovoiman kehityksestä. Tällä hetkellä rupla on reaalisesti noin 10 % heikompi kuin vuosi sitten.

Kiina

Kauppakiistat panneet vauhtia Kiinan pysähdyksissä olleisiin talousuudistuksiin. Viranomaiset ovat kesän aikana tehneet uudistuksia, jotka helpottavat ulkomaisten yritysten pääsyä Kiinan markkinoille. Uudistukset sisältävät sijoittamisen helpottamista ja tuontitullien laskuja.

Heinäkuun lopulla tuli voimaan päivitetty ns. negatiivinen lista toimialoista, joilla ulkomaalaisomistus on rajoitettu tai kokonaan kielletty. Uudessa listassa on 48 toimialaa, kun aiemmin niiden määrä oli 63. Tähän liittyen viranomaiset ilmoittivat elokuussa, että ulkomaisilta pankeilta ja rahoitusyhtiöiltä on poistettu omistusrajoitukset ja niitä kohdellaan kotimaisten yhtiöiden tapaan. Omistusrajoitukset on uutistietojen mukaan poistettu myös auto-, laiva- ja lentokoneteollisuudelta. Kesäkuun alussa viranomaiset ilmoittivat poistavansa valtiontuet uusilta aurinkovoimaprojekteilta, mikä tervehdyttää alaa ja helpottaa kauppapolitiikkaa.

Vaikka tullitasot Yhdysvaltojen-kaupassa ovat nousseet, muita tulleeja on alennettu. Heinäkuun alusta laskettiin kulutustavaroiden keskimääräistä tullia 15,7 prosentista 6,9 prosenttiin. Marraskuun alussa on luvassa lisää tullien alennuksia mm. kone- ja laitetuonnille, mikä yhdessä heinäkuun tullialennusten kanssa laskee keskimääräisen tullitason viime vuoden 9,8 prosentista 7,5 prosenttiin. EU:n tullitaso oli viime vuonna 5,1 %, Yhdysvaltojen 3,4 % ja Venäjän 6,7 %.

Uudistuspolitiikkaa tukee se, että viennin ja kasvun hidastumisesta huolestuneet alueet pyrkivät omilla toimillaan houkuttelemaan ulkomaisia investoijia. South China Morning Post raportoi syyskuussa Guangdongin provinssin, joka on Kiinan vientiteollisuuden keskus, poistaneen ulkomaalaisia koskeneet omistusrajoitukset useilta korkean teknologian aloilta ja on luvannut myös muita kannustimia.

Yhdysvaltojen ja Kiinan kauppakiistojen kärjistyminen on tuonut uutta puhtia reformeihin, joiden tekemistä on viivytetty pitkään. Markkinoiden avaamis päätösten merkitystä varjostaa se, että länsiyritysten mukaan kiinalaisviranomaiset ovat viime aikoina monin muin toimin hankaloittaneet niiden toimintamahdollisuuksia. Keskeisessä kiinalaisten valtionyritysten etuoikeuksien karsimisessa ollaan vielä kaukana yhteisymmärryksestä ja tavoitteista.

Kiinan keskuspankki jatkaa rahapolitiikan keventämistä. Pankkien varantovaatimusta lasketaan yhdellä prosenttiyksiköllä 15.10. alkaen. Varantovaatimusta on laskettu kuluvana vuonna jo kolme kertaa.

Suurten pankkien ilmoitettu varantovaatimus laskee 14,5 prosenttiin talletuksista. Varantovaatimuksen taso vaihtelee pankkikohtaisesti riippuen pankin kohdistuvista riskeistä ja lainaportfoliosta. Vapautuvista varannoista 450 mrd. juania käytetään erääntyvien keskuspankkilainojen (MLF) maksuun, joten varantovaatimuksen alentamisen likviditeettivaikutus on 750 mrd. juania (110 mrd. dollaria).

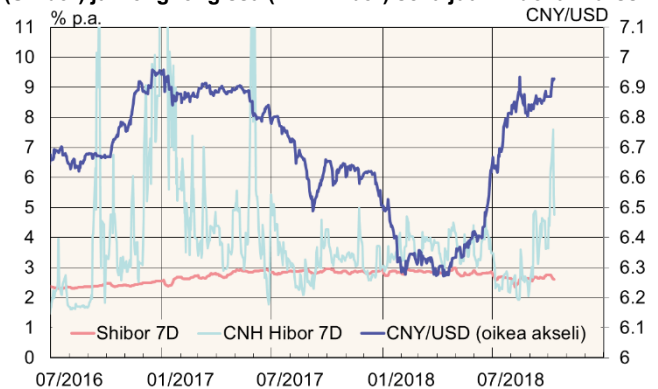
Tälläkin kertaa keskuspankki painotti, että kevennys ei tarkoita muutosta rahapolitiikan virityksessä. Keskuspankki

joutuu olemaan varovainen kommunikoinnissaan, sillä poliittikkavirityksen keventäminen voidaan tulkita viestiksi talouden todellisen tilan heikkenemisestä. Rahapolitiikan keventäminen myös lisää valuuttakurssin heikentymispaineita. Kuluvalla viikolla juan on jälleen heikentynyt dollaria vastaan. Kotimaan rahamarkkinoilla korot ovat hieman laskeneet.

Hongkongin offshore-markkinoilla juan-korot sen sijaan kohosivat kuluvalla viikolla, mikä tekee juanin heikkenemisellä spekuloinnin kalliimmaksi. Syyskuussa Kiinan keskuspankki solmi Hongkongin rahaviranomaisen kanssa sopimuksen, jonka puitteissa keskuspankki voi laskea liikkeelle omia bondejaan Hongkongin markkinoilla ja näin vaikuttaa juan-likviditeettiin. Myös kiinalaiset liikepankit auttavat tarvittaessa juanin offshore-likviditeetin ohjailussa.

Hongkongin rahaviranomainen on tänä vuonna nostanut HKD-korkoja yhdessä Yhdysvaltojen koronnostojen kanssa.

Juan-korot pankkienvälisillä markkinoilla Manner-Kiinassa (Shibor) ja Hongkongissa (CNH Hibor) sekä juanin dollarikurssi

Lähde: Macrobond

Kiinassa haetaan paljon patenteja, mutta niiden kaupallinen arvo on vähäinen. Maailman henkisen omaisuuden järjestön WIPO:n mukaan Kiinassa myönnetään vuosittain selvästi eniten patenteja maailmassa. WIPO:n mukaan vuonna 2016 kotimaisia patenteja haettiin Kiinassa peräti 1,3 miljoonaa patenttia ja myönnettiin yli 400 000.

Patenttien laatu on kuitenkin jo pitkään herättänyt epäilyjä. Uutistoimisto Bloomberg raportoi syyskuun lopussa, että useimmat Kiinassa myönnettyt patentit ovat sellaisia, että patentin omistaja ei enää viiden vuoden kuluttua maksa patenttiin liittyviä ylläpitokuluja ja patentti on rauennut. Näin patenteja pidetään selvästi vähemmän aikaa mitä esimerkiksi Yhdysvalloissa.

Kiinassa patentointia tuetaan julkisin varoin antamalla patenteja vastaan mm. verohelpotuksia ja avustuksia. Tämä on näkynyt paitsi patenttien laadussa myös niiden rakenteessa. Viime vuonna Kiinan patenttitoimiston hyväksymistä patenteista puolet oli tuotemalliin ja neljäsosa designiin liittyviä patenteja. Näissä käsiteltävät ovat kevyemmät ja käsitteilyajat nopeammat, mitä varsinaisissa keksinnöissä.

Kiinan tuotekehitys- ja tutkimustoiminta on kuitenkin vahvaa eivätkä patentointiongelmat anna syytä meneillään olevan teknologisen kehityksen vähättelyyn.